לא אם אמרת בזכר שכן איסור אחד תאמר בנקבה ששני איסורין מאי שני איסורין לאו איסור נבילה וחולין בעזרה מתקיף לה רב אחא בריה דרב איקא ודילמא מיחייב עליה משום דמיתחזי כתרין איסורין מדרבנן לימא כתנאי עד מתי מדיר את בנו בנזיר [א]עד שיביא שתי שערות דברי רבי רבי יוסי ברבי יהודה אומר עד שיגיע לעונת נדרים מאי לאו תנאי היא דרבי סבר הלכה היא בנזיר ואע"ג דהגיע לעונת נדרים מדיר ליה ואזיל עד דמייתי שתי שערות ור' יוסי ברבי יהודה דאמר עד שיגיע לעונת נדרים סבר כדי לחנכו במצות וכיון דנפיק מרשותיה תו לא מיחייב אמרי לא דכולי עלמא הלכה היא בנזיר והכא במופלא הסמוך לאיש קמיפלגי רבי סבר [א]מופלא הסמוך לאיש דרבנן ואתיא דאורייתא דחיא דרבנן ור' יוסי בר' יהודה סבר [ב]מופלא הסמוך לאיש דאורייתא ואיבעית אימא דכולי עלמא כדי לחנכו במצות ומופלא הסמוך לאיש דרבנן היא רבי סבר אתי חינוך דרבנן ודחי מופלא הסמוך לאיש דרבנן ור' יוסי בר' יהודה דאמר עד שיגיע לעונת נדרים קסבר לא אתי חינוך דרבנן ודחי מופלא הסמוך לאיש °לימא הני תנאי כי הני תנאי דתניא [ג]מעשה ברבי חנינא שהדירו אביו בנזיר והביאו לפני רבן גמליאל והיה רבן גמליאל בודקו לידע אם הביא שתי שערות אם לא הביא רבי יוסי אומר לידע אם הגיע לעונת נדרים אם לאו אמר לו רבי אל תצטער לבודקני אם קטן אני אהיה בשביל אבא אם גדול אני אהיה בשביל עצמי עמד רבן גמליאל ונשקו על ראשו אמר מובטח אני בזה שמורה הלכה בישראל אמרו לא היו ימים מועטים עד שהורה הוראה בישראל בשלמא לרבי יוסי (א) בר' יהודה דאמר עד שיגיע לעונת נדרים היינו דקאמר אם קטן אני אהיה בשביל אבא (ב) אלא לרבי דאמר עד שיביא שתי שערות ואם גדול אני אהיה בשביל עצמי

הא

אמרת לא. אמור מעצמך שלזה לא נקיבם אם אמרת בזכר שבו [איסור] אחד דחולין בעזרה קאכיל תאמר בנקיבה שיש שני איסורין חולין בעזרה ואיסור נבלה לכך מביאה חטאת העוף ואינו נאכל אלמא אית ליה (ה) דין שחיטה לעוף מן התורה וחולין שנשחטו בעזרה דאורייתא:

מתקיף לה רב אחא בריה דרב איקא דילמא תרין איסורין דרבנן. אבל לאורייתא לא הויין תרי איסורי דאין שחיטה לעוף מן התורה וחולין שנשחטו בעזרה לאו לאורייתא וצ"ע אם ההיקשא דרשה גמורה היכי קאמר לא אם אמרת בזכר שכן איסור אחד תאמר בנקבה שכן שני איסורין דרבנן הא אין משיבים בהיקש ויש לומר דודאי ההיקש דרשה גמורה לענין שיש תקנה לספק יולדת במה שמביאה חטאת העוף אבל מה שאמר התנא שאינו נאכל חומרא דרבנן הוא ומן התורה הוא נאכל דאין שחיטה לעוף וחולין בעזרה אין לאורייתא ורבנן החמירו למ"ד דאית[1] ליה בעלמא חולין שנשחטו בעזרה לאורייתא וקיימא לן בכל דוכתי דחטאת העוף בא על הספק ע"כ דרשה גמורה הוא שהרי מליקת העוף הוי כשחיטת חולין א] והכי מוכח כל הסוגיא כך לשון רש"י (בכריתות דף ז:):

לימא כתנאי וכו' עד שיביא שתי שערות. דהיינו מיום י"ג שנה ויום אחד ואילך רבי יוסי בר' יהודה אומר עד שיגיע לעונת נדרים היינו שנת י"ג די"ב[2] שנה נדריו נבדקין: **ואע"ג** דהגיע לעונת נדרים [מדיר] ליה. דמופלא סמוך לאיש דרבנן דמן התורה הוא קטן וברשות אביו הוא: **כיון** דנפק ליה מרשותיה. בעצמו מצי לידור בנזיר אם ירצה תו לא מיחייב וכ"ע מופלא סמוך לאיש מדרבנן: **אתיא** דאורייתא. נזירות דאביו ודחי יציאתו מרשות אביו דלא הוי אלא מדרבנן ואפילו סמוך לאיש כי בדקינן ליה דיודע להפלות: **ואיבעית** אימא כ"ע כדי לחנכו ומופלא סמוך לאיש דרבנן. וקשה היכי מצי סבר ב] לחנכו דבפרק שני דחולין (דף כח.) משמע דיש שחיטה לעוף מן התורה וא"כ היכי אכיל מליקה וצ"ל דלהך לישנא נימא דנייתי ולא יאכל כמו חטאת העוף שבא על הספק ג] [בפ' כל שעה] (פסחים דף כח.):

לימא הני תנאי כי הני. דפליגי אם מדירו [עד][3] שתי שערות או עד שיגיע [לעונת נדרים ולימא] לאו דוקא דבזה ליכא שום דחוי וה"נ איכא ד] בפרק כל שעה (שם דף לח.): **והביאו** לפני ר"ג לבדקו. פי' ר"ת באותו יום[4] הביאו לפני רבן גמליאל למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה וקאמר ת"ק לידע אם הביא שתי שערות אם לא הביא והיה יתר מבן י"ג שנה ויום אחד: **רבי** יוסי אומר. ובתוספתא גרסינן ר' יוסי ב"ר יהודה: לידע אם הגיע לעונת נדרים. שהיה יתר מי"ב שנה ויום אחד דנדריו נבדקין: **אמר** לו רבי אל תצטער. לא תטרח לבדקני שהריני נזיר ממה נפשך אם קטן אני אהא בשביל אבי אם גדול אני אהא בשביל עצמי והשתא ס"ד דה"ק אם קטן אני לגבי קבלת נדרים דהיינו לפני הגעתי לעונת נדרים ואם גדול אני לענין קבלת נדרים דהיינו כשהגיע לעונת נדרים ולכך קמייתי הש"ס[5] בשלמא לר' יוסי ב"ר יהודה דאמר דאף מי שהגיע לעונת נדרים לא מצי אביו מדיר ליה היינו דקאמר אם קטן כו' ואם גדול אני אהא בשביל עצמי דמשמע שאין אביו יכול להדירו:

אמרת לא אם אמרת בזכר. לכך הוא נאכל: **שכן.** אין בו אלא איסור אחד דדילמא שומן הוא מאי דאכל והשתא קמייתי חולין לעזרה: **תאמר בנקבה.** דדילמא רוח הפילה או דבר שלא נתחייבה עליה קרבן וקא פגע בשני איסורין: **מאי שני** (ג). דקאמר דקא משוי לה למליקה ואית בה איסור נבילה וחולין בעזרה אלמא דסבירא ליה לר' יוסי דשחיטת העוף מן התורה וחולין בעזרה מן התורה: ה"ג **מתקיף לה רב אחא בר איקא דילמא.** מאי שני איסורין א]בתרין איסורין מדרבנן דאיסור מליקה ואיסור חולין בעזרה ליתא אלא מדרבנן: **עד שיביא שתי שערות.** דהיינו (ד) עד בן ב]שלש עשרה שנה דמבן י"ב שנה ועד י"ג שנה אם אדם יודע לשם מי נדר ולשם מי הקדיש דבריו קיימין והכי תנן במסכת נדה בפרק יוצא דופן (דף מה:): **מאי לאו תנאי היא.** ורבי דאמר עד שיביא שתי שערות קסבר דהלכה היא בנזיר שהאיש מדיר את בנו בנזיר ומשום הכי ג]מדיר ליה עד שיביא שתי שערות ואע"ג ד]שהגיע לעונת נדרים: **ורבי יוסי בר' יהודה.** סבר דטעמא לא הוי אלא כדי לחנכו במצות והילכך כיון דהגיע לעונת נדרים ונפיק ליה מרשותיה תו לא מיחייב לחנכו במצות והיינו דקאמר עד שיגיע לעונת נדרים: **מופלא הסמוך לאיש.** קטן שיודע (ה) להפלות ולומר[ג] בזמן שהוא סמוך לאיש ה]דהיינו בן י"ג לשם מי נדר לשם מי ו]הקדיש: **רבי סבר מופלא הסמוך לאיש מדרבנן הוא.** דבודקין את נדריו אם יודע למי נדר שמקיים את דבריו והילכך הלכה למשה מסיני היא בנזיר דהאב מדיר את בנו בנזיר אתי דאורייתא ודחי דרבנן: **ור' יוסי ברבי יהודה סבר מופלא הסמוך לאיש מדאורייתא.** נדרי מעליא הוו וכיון דמדאורייתא נפיק ליה מרשותיה דאב תו לא חיילי עלויה נדרי דאב. איש הוי מבן י"ג שנה ולא בפחות שלא מצינו בכל התורה שיהא קרוי איש בפחות מבן י"ג אבל בבן י"ג מצינו שקראו הכתוב איש כדכתיב (בראשית לד) ויקחו שני בני יעקב שמעון ולוי איש חרבו וגמירי שמעון ולוי בההיא שעתא בני י"ג שנה הוו והרוצה לחשוב יצא ויחשוב[ד]: ה"ג **ואיבעית אימא דכולי עלמא כדי לחנכו במצות ומופלא הסמוך לאיש דרבנן ורבי.** דאמר עד שיביא שתי שערות ז]דקסבר אתי חינוך כו': **רבי יוסי אומר לידע וכו' בשלמא לר' יוסי.** דאמר האיש אינו מדיר את בנו אלא עד שיגיע לעונת נדרים: **היינו דקאמר אם קטן אני.** שלא הגעתי לעונת נדרים אהא נזיר בשביל אבא ואם גדול אני שהגעתי לעונת נדרים אהא בשביל עצמי: **אלא לרבי.** הא אע"ג דהוי גדול דהגיע לעונת נדרים ברשותיה דאבוה קאי להזירו (ו) ח] דהאמר עד שיביא שתי שערות ביד האב להזיר את בנו:

אלא

ואמאי

עין משפט
נר מצוה

סז א מיי' פ"ב מהל' נזירות הלכ"ו:

סח ב מיי' פי"א מהל' נדרים הל"ד סמג לאוין רמב טוש"ע יו"ד סי' רלג:

◆

הגהות התוספות

1. צ"ל דהא למאן דאית. 2. צ"ל די"ג. 3. צ"ל עד שיביא. 4. צ"ל באותו יום שהדירו אביו. 5. צ"ל ולכך מקשה.

◆

פי' הרא"ש

אשם תלוי בהמה: אף נקבה מביאה עוף על הספק כמו על הודאי: שכן אסור א' ספק חולין בעזרה ובנקבה איכא ספק שני איסורים חולין בעזרה ומליקת נבילה: דמיחזי כב' איסורי' דרבנן. תימה דלכאורה משמע דדרש' גמור' היא דהיקשא קא דריש וכן קי"ל בכולי תלמודא דחטאת העוף באה על ספק אפי' למאן דאית ליה יש שחיטה לעוף מן התורה והיכי פריך מאיסור דרבנן. וצ"ל דדרשה גמורה היא דחטאת העוף באה על הספק והא דאינה [נאכל] היינו מדרבנן: עד שיגיע לעונת נדרים היינו מופלא סמוך לאיש כל שנת י"ג: סבר הלכה הוי בנזיר. דאע"ג דהגיע לעונת נדרים מדיר ואזיל עד דמייתי ב' שערות ויצא מרשותו: וכיון דנפיק מרשותיה תו לא מחייב. דכל מצוה שהוא מחויב בה אין אביו מחויב לחנכו בה: קסבר מופלא סמוך לאיש דרבנן וקרא דכי יפליא אסמכתא בעלמא: ואתיא דאורייתא. דהא במדיר את בנו דהלכה היא: לימא הני תנאי כהני תנאי ואע"ג דלית ליה דחויה קאמר לימא. וכה"ג איכא בפ' כל שעה בתחלתו לימא מתני' דלא כר' יהודה ומסיק הכי דאתייה כר' יהודה: והביאו לפני ר"ג לבודקו ביום שהדירו אביו והיה יותר מבן י"ג והביאו לבודקו אם הביא ב' שערות: ר"י בר יהודה [אומר] לא כך היה המעשה אלא בשנת י"ג הדירו והביאו לבודקו אם היה יודע לשם מי נדר: אל תצטער לבודקני דממה נפשך אהיה נזיר או בשביל אבא או בשבילי והיינו ת"ק כרבי ור' יוסי כר"י בר יהודה ובתוספתא גרסי' הכא ר"י בר יהודה. בשלמא לר' יוסי בר יהודה היינו דקאמר אם קטן אני אהיה בשביל אבא. כלומר אם קטן אני לענין נדרים שאיני יודע להפלות. ואם גדול אני לענין נדרים ויצאתי מרשות אבא: אלא לרבי דאמר וכו':

מסורת הש"ס

א) [לקמן סב. נדה מו:], ב) [תוספתא נדה פ"ה], ג) [ולידור יעב"ץ], ד) [עי' בתוי"ט אבות פ"ה מכ"א ד"ה בן י"ג למצות], ה) צ"ל דיש, ו) [נדה פ"ה],

◆

נוסחת הריב"ן

א] כתרין: ב] בן י"ב שנה: ג] מאי מדיר: ד] דהגיע: ה] דהוי: ו] הקדיש: ז] קא סבר: ח] דהא אמר רבי:

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' בשלמא לר' יוסי דאמר עד שיגיע כצ"ל ותיבות בר' יהודה נמחק: (ב) שם אני אהיה בשביל אבא ואם גדול אני אהיה בשביל עצמי אלא לרבי דאמר עד שיביא שתי: (ג) רש"י ד"ה מאי שני איסורין דקאמר לאו דקא משוי לה מליקה ואית בה: (ד) ד"ה עד שיביא שתי שערות דהיינו בן י"ג שנים ויום אחד הס"ד ואח"כ מ"ה עד שיגיע לעונת נדרים דהיינו עד בן שנים עשר שנה דמבן י"ב שנה ועד י"ג שנה אם הוא יודע לשם מי: (ה) ד"ה מופלא וכו' שיודע להפליא ולומר וכו' דהיינו בן י"ב לשם מי: (ו) ד"ה אלא לרבי וכו' להזירו דהאמר רבי עד שיביא:

◆

גליון הש"ם

גמ' לימא הני תנאי כהני תנאי. עי' לעיל דף ג ע"ב תד"ה לימא:

◆

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] תד"ה מתקיף וכו' ורבנן וכו' והכי מוכח כל הסוגיא כך לשון רש"י. נ"ב עי' ח"מ דמן ולמ"ד בעלמא וכו' עד לבסוף הוא לשון רש"י זהו כוונת התוס' אבל לפנינו לא נמצא הכי ברש"י דמ"ש כאן בכריתות טעות המגיהים הוא דהתם כתב רש"י בענין אחר אבל בפסחים דף כח נמצא קצת הכי בלשון רש"י ויעו"ש: ב] ד"ה ואי בעית אימא וכו' וקשה היכי מצי סבר רבי לחנכו ובפרק שני דחולין משמע דסבר וכו' כצ"ל: ג] בא"ד בפרק כל שעה (דף כח). מן בפרק עד כח נמחק. ונ"ב דבסמוך כצ"ל והוא בעמוד א'. א"מ: ד] ד"ה לימא וכו' בפרק כל שעה (דף לח). נ"ב והוא ריש פרק כל שעה ועי' שם התוס' ד"ה לימא והתוס' כאן לא ק"ל דתרץ מ"מ שם התוס' אלשון לימא ודלא כהגה' שליינו לא דשם אמר ג"כ או דלמא וחזו הדחויי ושפיר אמר לימא ועי' לעיל דף ג ע"ב בתוס' ד"ה לימא. א"מ: